

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У М. ПЛЗЕНЬ
(ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)**

**ЗБІРНИК ТЕЗ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Переяслав-Хмельницький – 2019

УДК 81'25:316.77
М58

Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 6 від 28 лютого 2019 року)

Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку : тези II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 15 березня 2019 року) / Гол. ред. К. І. Мізін; ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2019. – 233 с. (Електронна книга).

Редакційна колегія: К.І. Мізін, д-р філол. наук, проф. (гол. ред.), Л.П. Летюча, канд. філол. наук, доц. (заст. гол. ред.), Н.В. Швець, канд. філол. наук (відп. ред.).

До збірника увійшли тези доповідей, які стали предметом обговорення учасників II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» у м. Переяслав-Хмельницький 15 березня 2019 року. Тези конференції надруковані українською, російською, англійською, французькою мовами та розподілені у збірнику за секціями, що заявлені у програмі конференції.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects : the second International scientific and practical Internet conference proceedings (Pereiaslav-Khmelnyskyi, March 15, 2019) / Ed. by K.I. Mizin; SHEE «Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University». – Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2019. – 233 p. (Digital book).

This volume includes proceedings of the second International scientific and practical Internet conference «Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects», which took place in Pereiaslav-Khmelnyskyi on the 15th of March 2019. The proceedings are published in Ukrainian, Russian, English and French, they are grouped according to the conference workshops.

This book is presented for scholars, lecturers, post-graduate students and Philology students.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 81'25:316.77
М58

© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2019

<i>Козубенко Л.</i> Художня своєрідність перекладу П. Грабовським кантати Р. Бернса «Веселі жебраки»	118
<i>Леміш Н.</i> Відтворення лексико-граматичних особливостей англомовних технічних паспортів на присадки до нафтопродуктів в перекладах українською мовою	121
<i>Литвин І.</i> Метафори в оригіналі та перекладі роману Ю. Винничука «Танго смерті»	123
<i>Никончук М.</i> Відтворення метафор та метонімій у перекладацькій практиці ..	126
<i>Опанасенко Ю.</i> Труднощі перекладу детективної прози А. Конан Дойла	127
<i>Панасовська А.</i> Відтворення лінгвостилістичних особливостей жанру психологічний трилер при перекладі (на матеріалі роману Пола Гукінза «Глибоко під водою»)	130
<i>Сердюк Н.</i> Особливості перекладу іронії художніх текстів українською мовою (на прикладі оригіналу та перекладів оповідання Е.А. По «The Cask of Amontillado»).....	133
<i>Твердохліб А.</i> Поняття «стратегії» у перекладознавстві.....	135
<i>Telling D.</i> Translation of Literary and Sacral/Religious Works.....	137
<i>Трускавецький С.</i> Особливості перекладу художнього твору	141
<i>Уманець А.</i> Stylistic devices correlating with pun	143
<i>Фальковська А.</i> Особливості використання граматичних трансформацій при перекладі (на прикладі роману Дж. Селінджера «The Catcher in the Rye»)	144
<i>Христич Н.</i> Особливості англо–українського науково-технічного перекладу у сфері нафтовидобування.....	147
<i>Хрін І.</i> До питання художнього і галузевого перекладу	149
<i>Цепенюк Т.</i> Стратегії перекладу архаїзмів.....	151
<i>Циганкова А.</i> Специфіка перекладу фразеологізмів (на матеріалі роману Дж. Стейнбека «The Winter of Our Discontent»)	153
<i>Швець Н.</i> Лінгвокогнітивний вимір перекладу метафор (на матеріалі роману Л. М. Montgomery «Anne of Green Gables»)	155
СЕКЦІЯ №6. ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕТНОУНІКАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ	158
<i>Веклич О.</i> Діалектна лексика Грації Деледди як проблема для перекладача	158
<i>Жданюк І.</i> Лінгвокультурні особливості як проблема перекладу.....	160
<i>Кінаш Л.</i> Lingo-cultural problems of translation of phraseological units	162
<i>Колесник О.</i> Лінгвосеміотика «гендерної міфології»	164
<i>Кононенко І.</i> Засоби перекладу англомовних фразеологічних одиниць з компонентом «time» українською мовою	166
<i>Костик Є.</i> Труднощі відтворення українських власних назв латиницею.....	168
<i>Марченко Н.</i> Граматичні перетворення у процесі перекладу етнографічних реалій	171
<i>Нечипоренко В.</i> Ethnocultural factors affecting intercultural communication effectiveness	174

словосполучення, яке використовується для позначення певного поняття [2, с. 576].

Для здійснення якісного перекладу галузевого перекладач повинен хоча б частково орієнтуватися в тематиці текстів, використовувати у галузевих текстах терміни, затвержені у відповідних галузевих словниках. Варто пам'ятати, що у галузевих текстах широко використовується лексична синонімія, так замість дієслова to say (сказати) вживаються дієслова to assert, to state, to declare, to reply; замість to clean – to purify.

Отже, основне завдання як галузевих текстів, так і художніх це – чітко та зрозуміло передати текст оригіналу мовою перекладу, а тому це можливо досягти лише точним викладом матеріалу, умінням передати всі реалії оригінального тексту, трансформуючи їх в реалії перекладу та використанням перекладацьких трансформацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. ВАСЕНКО, Л.А./ДУБІЧИНСЬКИЙ, В.В./КРИМЕЦЬ, О.М. (2008): *Фахова українська мова [Текст]* : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ.
2. КАРАБАН, В.І. (2008): *Переклад англійської наукової і технічної літератури: Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми*. Вінниця: Нова Книга.
3. КИЯК, Т.Р. (2006): *Теорія і практика перекладу*. Вінниця: Нова книга.

Тетяна Цепенюк
(Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка)

СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ АРХАЇЗМІВ

Питання перекладу застарілої лексики, архаїзмів зокрема, тривалий час привертає увагу чималої кількості перекладознавців і перекладачів та викликає чимало дискусій щодо найоптимальнішого способу відтворення цих лексичних одиниць. У вітчизняному та зарубіжному перекладознавстві питанням перекладу архаїзмів присвячені праці А. Андерса, А. Федорова, С. Флорина, А. Поповича, Б. Хохела, І. Левого, Ю. Найди, В. Комісарова, В.К. Ланчикова, Т.А. Ласінської, Н.М. Рудницької. У своїх розвідках науковці аналізують основні прийоми, стратегії та тактики перекладу архаїзмів, визначають труднощі у пошуку відповідників лексики історично маркованого прошарку в цільовій мові задля збереження національно-культурного та історичного колориту в перекладі, формулюють певні принципи перекладу текстів з урахуванням їхньої часової специфіки. До архаїзмів відносимо застарілі слова, денотати яких витіснені іншими словами. Архаїзми найчастіше вживаються в художній прозі, де виконують чимало функцій: надають твору урочистості, піднесеності, створюють колорит минулої епохи, інколи слугують засобами вираження іронічності і сатиричності. Врахування цієї багатофункціональності є визначальним чинником при перекладі застарілої лексики цільовою мовою.

На думку Л.М. Новічкової [2], проблеми перекладу історично маркованих лексичних одиниць виникають в результаті виникнення історичної дистанції між часом створення оригінального тексту і його перекладом цільовою мовою. Можна виділити три типи історичної дистанції: 1) текст написано мовою, яка відповідає часу життя автора, проте є архаїчною для сучасного читача; 2) автор зумисне архаїзує текст з метою досягнення певного впливу на читача; 3) відносна історизація тексту як результат використання стилістичного прийому нашарування одного історичного контексту на інший [1, с. 99]. Виникає питання чи варто скорочувати цю історичну дистанцію в перекладі. З приводу цього в перекладознавстві існує дві точки зору. Послідовники першої вважають, що для сучасників автора текст не сприймався як архаїзований, тому з плином часу перекладачу не варто надавати йому цього забарвлення. Інакше читачі перекладного тексту, виконаного через значну кількість років після написання оригінального твору, будуть сприймати його зовсім по-іншому, ніж сучасники автора, для яких цей текст був відображенням реальної дійсності. В такому випадку перекладач вдається до принципу модернізації (актуалізації, осучаснення) перекладу. В результаті застосування цієї стратегії перекладач створює текст, який є зрозумілішим і легшим для сприйняття сучасним читачем. На думку Б. Хохела, «вихідний текст є продуктом минулого та створювався мовою, сучасною для цього минулого, тому текст перекладу повинен створюватися мовою, сучасною для перекладача» [3, с. 152–171]. Однак використання цієї стратегії може призвести до виникнення бар'єру між мовою оригінального тексту і його сучасного перекладу.

Прихильники іншої точки зору переконані, що з плином часу зміни в культурі призводять до застарівання мови художнього твору. В результаті цього сучасні носії мови оригінального твору відчують, що текст написаний рідною мовою більш раннього періоду, і сприймають його по-іншому, ніж тогочасні читачі. Якщо спиратися на цю позицію, то в перекладі необхідно зберігати цю часову дистантність. Досягнути цього можна вдаючись до принципу архаїзації. Використання цієї стратегії сприятиме відтворенню стилістичної складової вихідного тексту, в такому випадку перекладачу вдається не лише передати зміст оригіналу, а й зберегти в перекладі його історичний колорит.

Як бачимо, описані вище стратегії протиставляються одна одній. Найоптимальнішим рішенням при перекладі текстів іншої історичної епохи можна вважати стратегію помірної модернізації, яка займає проміжне місце між принципами архаїзації і модернізації, оскільки вона дозволяє передати історичний колорит оригінального твору мовою зрозумілою для сучасного читача.

ЛІТЕРАТУРА

1. ЛАСІНСЬКА, Т.А. (2016): Особливості перекладу деяких груп архаїчної лексики з англійської мови українською. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*, № 30, с. 97–101.

2. НОВИЧКОВА, Л.М./СУПЕРАНСКАЯ, А.В. (1985): *Терминологические особенности перевода научно-технических текстов с немецкого языка на русский*. Москва: Радуга.

3. ХОХЕЛ, Б. (1988): *Время и пространство в переводе*. Москва: Радуга.

Анастасія Циганкова
(ДВНЗ «Переяслав Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»)

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (на матеріалі роману Дж. Стейнбека «The Winter of our Discontent»)

Англійська мова є міжнародною мовою спілкування. Її популярність і актуальність вивчення зростає. Багато сфер життєдіяльності людини вимагають доброго знання англійської мови. Англійські ідіоми, прислів'я та вирази є важливою частиною повсякденної англійської мови. Вони постійно з'являються в письмовій та розмовній англійській. Основне призначення ідіом – надання мові особливої виразності, неповторної своєрідності, влучності та образності.

На відміну від перекладу інформаційного тексту (наукового, ділового, публіцистичного), переклад художнього твору має низку специфічних особливостей. Надзвичайно гострою проблемою постає переклад так званої безеквівалентної лексики у художніх творах. Переклад фразеологізмів ми розглянемо на прикладі роману Дж. Стейнбека «The Winter of our Discontent».

Фразеологізм – стійкий неподільний зворот мови, що передає єдине поняття, зміст якого не визначається змістом його складових елементів. Наприклад:

Don't think that lets you lie jaybird naked with a married man. – И не вообразай, что это дает тебе право лежать в чем мать родила рядом с женатым мужчиной.

Someone near and dear to me is going to get a kick in the pants if she doesn't haul freight – Кто-то из моих родственников, из самых близких, получат хорошего пинка в зад, если сию же минуту не подаст на стол...

Okay, bugflower but can't I just go up and beat the hell out of Allen and Mary Ellen? – Ухожу, ромашка... Только позволь, я поднимусь на минуточку наверх и спущу шкуру с Аллена и Эллен?

Діапазон фразеологізмів сучасної англійської мови широкий і різноманітний, велика частина ідіом англійської мови запозичена з художньої літератури і не тільки англійської. Англійські ідіоми бувають дуже специфічні, а бувають напрочуд схожі зі своїми українськими аналогами.

Well, maybe Mr. Bugger's just drumming up business, if he feels better than I do this morning. – Этот мистер Буккер, наверно, уже рыщет по городу, если, конечно, самочувствие у него чуточку приличнее, чем у меня.

The big glass doors of the bank folded open and a river of people dipped in for money and brought the money to Marullo's and took away the fancy foods Easter calls for. – Распахнулись широкие стеклянные двери банка, и людская речка